

SNÁŘ Z TOVÁRNY

pátek 26. 5. 2023

MAGAZÍN FESTIVALU DREAM FACTORY OSTRAVA 2023

JE HROZNĚ ZAJÍMAVÝ SLEDOVAT, JAK SE V LIDECH OBJEVUJÍ NEKALÉ MYŠLENKY

Vlasta Burian patří beze sporu k ikonám českého filmu první poloviny 20. století, stejně jako je herec, režisér a dramatik Tomáš Dianiška ikonou současného českého divadla, který rád v groteskním šklebu zpracovává dějiny. V Divadle F. X. Šaldy v Liberci například skrze inscenaci *Burian*, ve které krále českých komiků ztvárňuje žena. Zajímá vás proč?

Pamatujete si, kdy jste se s Vlastimilem Burianem „setkal“ poprvé?

No, řekl bych, že někdy v dětství. U babičky v televizi, když to v neděli dávali. A možná jsem to tehdy ještě nedokoukal do konce, protože všechny ty filmy byly jeden jako druhý, aspoň tehdy mi tak připadaly. Prostě černobílý. Všichni mluvili tak zábavně měkce a bylo to na mě moc pomalý, takže já jsem je začal sledovat až s postupem času.

V čem byl pro vás jeho osud přitažlivý, proč jste se ho rozhodl zpracovat?

Původně jsem chtěl v Liberci udělat příběh o Michaelovi Jacksonovi, ale nedostali jsme práva na muziku, byly drahý. Druhý nápad byl Vlasta Burian a para-

doxně jde o podobný příběh jako s tím Jacksonem. Protože je to taky supertalentovaný člověk, možná až geniální, který se dostane díky svému talentu na vrchol popularity. Pak mě také zajímá, jak je jednoduché klesnout. Dostat se na úplné dno. A jak ho ti samí lidé, co ho zpopularizovali, rychle začnou nenávidět.

Kromě krále komiků jste vytvořil inscenace i o jiných známých osobnostech, jako byla například zpěvačka Věra Špinarová nebo spisovatel František Filip. Existuje mezi nimi a Vlastou Burianem nějaké pojítko?

Myslím si, že je to svým způsobem odpověď na vaši předešlou otázku, protože tohle mě zajímá, ti speciální lidé scho-

vaní někde v naší minulosti. Sledovat, jak nějaký výjimečný jedinec bojuje proti společnosti. Kdybyste viděla mé hry takhle po sobě, tak v nich lze vysledovat nějaké pojítko. Ať je to výrazná práce s hudbou, se světlý, se stříhy, to je ta formální věc, ale potom je ta obsahová, a to je boj jedince ve společnosti.

PROGRAM — PÁTEK 26. 5.

15:00	TMÁNÍ (VR FILM) Virtuální realita Ostrava (15:00–20:30 každých 30 minut)	25'
17:00	(MEMENTO) MOR (FILM) DK Poklad – kinosál	75'
18:30	NA DOTEK Komorní scéna Aréna	125'
19:00	VYKOUŘENÍ DK Poklad – divadelní sál	100'
21:30	ŠMEJDĚNÍ (IMPROVIZACE) DK Poklad – utajené zákoutí	60'

ÚVODNÍK

Čtenářko, čtenáři, tak se včera úspěšně odstartovalo! V prostorách zrekonstruovaného Domu kultury Poklad sice festival neuvedl Ivan Trojan, přesto tam svým způsobem přítomen byl. Zpoza opony totiž vystoupil a festival spoluzahájil Josef Trojan. Zodpověděl pár otázek, které nebyly určené jemu, a pochvaloval si, jak se mu Ostrava za tu dobu, co v ní pobývá, otiskla do srdce i do jater. Do mě se zatím otiskla zejména v oblasti kolem očí, protože brýle na virtuální realitu se ukázaly být těsnější, než jsem myslela, a film *Tmání* na mě tím pádem zanechal doslova fyzickou stopu, ne nepodobnou otisku po brýlích lyžařských. Kromě toho jsem po cestě z virtuálního filmového zážitku na slavnostní zahájení přemýšlela, jaký je to vlastně paradox. Deprese, o níž snímek pojednává, je téma tak intimní, bolavé a svým způsobem osobní, že mi připadalo chvílemi skoro nemístné, poslouchat zpověď protagonisty s podivným přístrojem na hlavě a v místnosti, kde se kromě mě nacházejí ještě dva další lidé (zaměstnanci Virtuální reality). Jenomže tohle je už nejspíš nevzrušuje, protože takových postav, kymácejících se prostorem či mávajících rukama na prázdno viděli v rámci své práce asi mnoho. Snažím se říct, abyste se nenechali odradit mým blábolním o otláčeninách a šli se stát součástí virtuální reality člověka, který léta bojuje s paralyzujícími hlasy v hlavě. Nějací přihlížející nebo upocené obočí jsou proti tomu úplně prkotiny. (bs)

Podtitul inscenace se nese ve znění: Grotoska o libereckém králi komiků, který hrál za každou cenu. Mně se s tím asociuje úvaha, jak se podle Vás právě na Burianově životě demonstují české dějiny? Z jaké perspektivy?

Na těchto autobiografických hrách se snažím popularizovat dějiny, protože mě samotného moc lákají a je hrozně zajímavé sledovat, jak se v lidech objevují nějaké nekalé myšlenky. Jak v nich třeba roste zlo a jak potom vzniká válka, nebo co si o tom myslí. A baví mě to spojit s dneškem. Ne, že bych se momentálně nějak bál o naši budoucnost, ale myslím si, že zlo v lidech pořád je – stejně jako před sto lety, tak i dnes. Baví mě to takhle

připomínat. A pak je to samozřejmě i jistá touha prostě udělat kvalitní dobrý mainstream, který se bude líbit lidem. Vlastně je to docela střední proud. Něco jako *Forrest Gump*, ukázat na jednotlivé, zajímavé postavě dějiny v kostce – to je takový osvědčený postup.

Taková fádni otázka, ale proč Vlastu Buriana ztvárňuje právě žena – herečka Veronika Korytářová, která mimo jiné za svůj výkon získala Cenu Thálie za rok 2022?

Jednak proto, že Veronika Korytářová je skvělá herečka a chtěl jsem to už od začátku nějak zcizit, jelikož dělat tady historický hry úplně navážno mi vždycky přijde trošku trapný. Takže to je vlastně takový formální důvod, protože si myslím, že kdyby to hrál muž, tak se bude sebelitovat, a navíc si to bude tak moc užívat, a že to bude postrádat humor. Takhle se to nebere vážně. Pořád člověk vidí, že se dívá jenom na divadlo, a že si z toho vlastně střílíme. A tenhle zcizovák je tam přítomen neustále v podobě herečky. A taky si myslím, že Burian byl takové křehké stvoření, a možná to neměl úplně jednoduché se ženami. Třeba se někdy styděl a tak. Tak mi přišlo vlastně hezké obsadit takovou známou osobnost právě ženou. Zároveň je to takový, nevím, jestli provokativní, nevím, jestli drzý, ale o něco v tom smyslu jsem se snažil, aby se to nebralo vážně.

Z jakých materiálů jste při realizaci vycházeli?

Tak půjčil jsem si v knihovně pár knížek, nějaké jsem si koupil. Je toho spousta na internetu. Informace se častokrát opakuje, hlavně ty nejzásadnější momenty v životě člověka. Instinktivně jsem věděl, co mě zajímá, co tam chci dát. Takže knížky, různé dokumenty, co jsem našel na YouTube a podobně.

Jaký je Váš nejoblíbenější film s Vlastou Burianem?

Tak mám rád *Císařův pekař – Pekařův císař*, ale to už je takový pozdější Burian. A z těch prvních... Přiznávám se, že nejsem úplně fanoušek těch filmů pro pamětníky. Viděl jsem jich jenom pár, a když je dávají v televizi, tak u nich vydržím většinou jenom chvíli. Mám je spojený s takovým odpoledním spánkem, takže jsem jich možná ani moc nenasledoval. Ale inscenace Burian není o Burianově díle, ale o jeho soukromém životě.

Putovní otázka, kterou Ivan Trojan pokládá Tomáši Dianiškovi: Myslím, že jsem seděl na DAMU v komisi, která před lety přijala Tomáše Dianišku na herectví. A tak by mě zajímalo, jestli má dnes pocit, že tohle naše rozhodnutí bylo správné, a proč se nakonec rozhodl věnovat i režii. A možná bych se ještě zeptal, jestli by nechtěl režirovat v Dejvickém divadle.

No jistěže správné. Tehdy jsem neměl na režii ani pomyslení, nevěděl jsem přesně, co to znamená. Zažíval jsem kulturní šok, byl jsem přece jenom kluk z elektro průmyslovky. Takže kdybyste mě tehdy nevzali, montoval bych vám dneska zásvuky. Herectví mi při režirování pomáhá. Nepožaduju po hercích nemožné. Často stačí jenom pochválit a udělat pauzu na čůrání. Do Dejvic můžu, až se naučím i to, jak hercům radit i v tom hraní.

Putovní otázka, kterou Tomáš Dianiška pokládá Jakubu Čermákovi:

Tvé věci ve Venuši ve Švehlovce v Praze jsou někdy takové správné drzé a vostřé. Když režiruješ mimo, třeba v nějakém městském kamenném divadle, přistihl ses někdy, jak se hlídáš? Myslíš na jinou skupinu diváků?

Za rozhovor děkuje Petra Kupcová

DIVADLO SI DOKÁŽU PŘEDSTAVIT BEZ VULGARIT, ALE RAP UŽ ASI TĚŽKO

Na dotek (Closer) je divadelní hra britského dramatika Patricka Marbera z roku 1997, která díky svému pepnému jazyku, ale také tématu, vzbudila rozruch. Neotřele se totiž zabývá sexualitou a její provázaností s emocemi. V Komorní scéně Aréně ji letos na prkna uvedl hostující režisér Jan Holec a hlavní roli stripérky Alice v ní ztvárnila Zuzana Truplová. Ta je kromě herectví známá také pod pseudonymem MC Zuzka, protože se věnuje rapu a hip hopu, kterým drsnější jazyk také není cizí. Co je podle ní gró inscenace a jak se svou rolí sžila?

Většinou účinkuješ v inscenacích, které režiruje Ivan Krejčí, ale pod titulem *Na dotek* se režijně podepsal Jan Holec. V čem se tato spolupráce liší od toho, na co jsi „běžně zvyklá“? Jinými slovy, jak se podle tebe liší Krejčího a Holcův rukopis? Já jsem hlavně ráda, že oba dělají herecké divadlo. Ivan má víc zkušeností, a protože mě hodně naučil, tak mu i lépe rozumím, a víc se při práci doplňujeme. Ale moje práce je hlavně naplnit režisérovu vize. Jak řekne, tak bude. A to se mi, myslím, u Honzy povedlo.

Ovlivnil tě během příprav stejnojmenný film režiséra Mika Nicholse z roku 2004? Pokud ano, jakým způsobem? Film mě nijak neovlivnil, protože se mi vůbec nelíbil. Byla to strašná nuda, což doufám naše inscenace není.

Původní dramatický text Patricka Marbera Na dotek (Closer) obsahuje poměrně mnoho vulgarismů a ani inscenace jimi nešetří. Zároveň ty jsi kromě herečky, taky zpěvačka (MC Zuzka) a soustředíš se na žánry hip hop a rap, v nichž

se rovněž poměrně často, ale ne nutně, obhroublejší formulace objevují. Jaký potenciál sdělení podle tebe mají vulgarismy v umělecké tvorbě?

Myslím, že je to real. Autentické. Běžně používáme sprostá slova. Nemám s tím problém, ale taky nemám ráda, když se diváci smějí každé „prdeli“. Divadlo si dokáže představit bez vulgarit, ale rap už asi těžko.

Řekla bych, že často býváš v Komorní scéně Aréně obsazovaná do rolí outsidera a ani v tomto případě svým způsobem tomu není jinak. Čím si to vysvětluješ a je ti tento typ rolí i osobně blízký?

No jo, otloukánek inscenace, který musí zahrát pravdu. Tak tomu říkám já. Nevím, proč mě takto obsazují, ale vůbec mi to nevadí. Je mi jedno, jaký charakter mám zahrát. Moje práce je o tom, že bych měla umět zahrát všechno, a o to se taky snažím. Obsazení stejně nemůžu ovlivnit, takže je zbytečné se kvůli tomu trápit. Někdy to bolí, ale skoro vždycky je to radost!

Taková typická otázka: Má něco společného postava Alice se Zuzanou Truplovou? A případně co?

Obě ještě věříme na lásku a taky si ji umíme pěkně idealizovat.

Inscenace klade důraz na vazbu mezi sexualitou potažmo intimitou a emocemi, což dnes představuje aktuální téma s ohledem i otázky identity. Jaká je dle tvého názoru její hlavní myšlenka?

Jako inscenace? Tomáš Vůjtek říkal během čtených zkoušek nádherný věci k té hře. Myslím, že naprosto definují naši generaci. Oni by strašně chtěli ten život umět žít, ale vůbec nevědí jak. Máme ve vztazích bordel a málokdy se nám chce za něco bojovat nebo něco řešit. Radši utíkáme. To nám jde skvěle, ale asi je to trochu málo.

Za rozhovor děkuje Petra Kupcová

NĚCO MÁLO K HEDWIG

V roce 1998 měl v New Yorku premiéru off-Broadwayský muzikál *Hedwig and The Angry Inch* v režii Stephena Traska, v hlavní roli s Johnem Cameronem Mitchellem. Punk-rockový drag muzikál formou stand-upu vznikl postupně už od poloviny devadesátých let, jak Mitchell v newyorských drag clubech pomalu vytvářel personu svérázně a excentrické Hedwig. Muzikál se zpočátku uváděl v jatečném distriktu NY, z něhož se v noci navíc stával rajón prostitutek a transvestitů. Úspěch přicházel po krůčcích, rockerům se nelíbilo muzikálové pozlátko, broadwayským divákům zase příliš tvrdá hudba. Pak ale v hledišti zasedly hvězdy jako David Bowie, Lou Reed nebo Madonna... Hedwig se stávala fenoménem. Celosvětově se pak příběh proslavil zejména filmovou adaptací z roku 2001 (opět s Mitchellem v hlavní roli). Na Broadwayi je to v dnešní době už klasika, zahrál si ji například představitel Barneyho Stinsona ze seriálu *Jak jsem poznal vaši matku*, Neil Patrick Harris, a uvádí se všude po světě. Dnes dokonce jako by téma identity a jejího ohledávání rezonovalo ještě víc než v době uvedení muzikálu. A od loňska se na seznam nastudování vepsala i Česká republika – *Hedwig a její Angry Inch* v titulní roli s Romanem Tomešem je možné vidět v pražském klubu Malostranské besedy. Hedwig se ale vydala na malé turné a její epický příběh o poznávání sebe samé a hledání lásky je proto možné vidět v rámci Dream Factory. A bude to jízda, snad nekonvenční, snad nekorektní, ale plná opravdových emocí. (bs)

SO 27/5 — 14:00
Virtuální realita
Ostrava

TMÁNÍ

film / režie: Ondřej Moravec

Délka: 25 minut / 15:00–20:30 (každých 30 minut)

Film *Tmání* otevírá debatu o bolestech duše, nabízí terapeutický účinek i naději, že i s nemocí jakou je deprese, lze vést plnohodnotný život.

SO 27/5 — 15:00
DK Poklad
– amfiteátr

MAMI, TATI, KLUCI ŘÍKALI...

interaktivní pohádka / My kluci co spolu chodíme

Délka: 40 minut

„Kdo se moc ptá, moc se dozví. A to přesně chceme.“

Interaktivní pohádka založená na dětské fantazii a šibalství, kdy se malí diváci a divačky dostávají do role režisérů a režiserek.

SO 27/5 — 17:00
DK Poklad
– divadelní sál

OČISTEC SI ZASLOUŽÍ KAŽDÝ

Depresivní děti touží po penězích, Praha / režie: Jakub Čermák

Délka: 130 minut

Dějiny vzpomínají vždy jen na monstra / Monstra mají pozornost / Monstra mají moc / Monstra mají ženy / Monstra děsí / Monstra vzbuzují soucit

SO 27/5 — 18:30
Divadlo
Antonína Dvořáka

MARIE ANTOINETTA

Národní divadlo moravskoslezské, Ostrava / režie: Vojtěch Štěpánek

Délka: 150 minut včetně přestávek

Nikdy nepřekročí průměr, ani v dobrém, ani ve zlém. Až revoluce ji vyvrve z vlastní průměrnosti, aby se stala jednou z nejrozporuplnějších postav v dějinách Francie.

SO 27/5 — 20:00
DK Poklad
– společenský sál

HEDWIG A JEJÍ ANGRY INCH

Freedom Production, Praha / režie: Pavel Košatka

Délka: 105 minut

To je Hedwig, seznamte se. Přijela vám říct, že ať jste, kdo jste, nikdy na to nejste sami. A taky zabodnout své vysoké podpatky nekompromisně do dnešní doby, tak přecitlivělé na korektnost všeho druhu. Protože v tomto představení není korektního vůbec nic!

DEPRESIVNÍ DĚTI TOUŽÍ PO PENĚZÍCH A RÁDY PROVOKUJÍ

Depresivní děti touží po penězích je nezávislé umělecké těleso, které od roku 2004 vytváří multidisciplinární divadelní projekty, které často přenášejí do netradičních prostor a charakterizuje je provokace a kontroverze. Rády se totiž věnují tabu tématům a baví je bořit stereotypy a pozlátka zejména tuzemské kultury, o čemž svědčí například uvedení „české dramatické klasiky“ v radikálních úpravách (*Naši furianti*, *Maryša (mlčí)*, *Zlý jelen*). Zároveň usilují o ožívání nezvyklých prostor a reagují na současná společenská témata, jež obsahově i formálně zpracovávají nekonvenčním způsobem. Díky tomu si na tuzemském divadelním poli vydobily výjimečné postavení. Často se s nimi lze potkat na jejich domovské scéně v pražské Venuši ve Švehlovce, pro kterou vytvořily například velmi výraznou inscenaci *120 dnů Sodomy* nebo *Očistec si zaslouží každý*, který je společně s adaptací knihy Édouarda Louise, *Kdo zabil mého otce*, právě na programu letošního Dream Factory. Vůdčí osobností je principál–režisér Jakub Čermák, který mimo jiné za *Očistec si zaslouží každý* coby autor textu získal minulý rok bronzovou medaili bratislavského Festivalu Nová dráma. Na rozhovor s ním i s hercem Danem Krejčíkem se můžete těšit v příštích číslech Snáře. Zatím se ale běžte podívat, jak takové depresivní děti, které touží po penězích, dělají divadlo. Stojí to za to! (pk)

Snář z továrny – magazín festivalu Dream Factory Ostrava 2023. Pátek 26. května, číslo druhé. Šéfredaktorka: **Barbora Sedláková** (bs). Redakce: **Silvie Hajdíková** (sh), **Zdeňka Horváthová** (zh), **Petra Kupcová** (pk), **Amálie Švecová** (aš), **Kristýna Vinařová** (kv). Fotografie: archiv festivalu Dream Factory Ostrava, **Ondřej Durczak**, **Lukáš Horký**. Grafická úprava: **Jan Kulich**. Sazba: **Lukáš Horký** – Surbanz. Zpravodaj vydává Dream Factory Ostrava, z. s.. Ředitel festivalu: **Tomáš Suchánek**.

OSTRAVA!!!

